

Länsstyrelsen
Jämtlands län
Naturvård
Håkan Attergaard
063/146148

Beslut
Datum
2003-03-12

Dnr (anges vid skriftväxling)
511-1000-02

Enligt sändlista

Bildande av naturreservatet Bollsberget

Uppgifter om naturreservatet

Reservatets namn:	Bollsberget
Kommun:	Strömsund, Bodum
Fastigheter/Markägare:	Del av Bodums-Näset 3:3/Staten genom Naturvårdsfonden
Lägesbeskrivning:	Ca 3 km väster om Rossöns samhälle
Kartor:	Ekonomiska kartan 20G 6-7 e-f Jansjö, 20G 8-9-e-f Bodum Blåkartan 204 Strömsund
Areal:	Totalt 332 ha
Sitecode i nätverket Natura 2000	SE0720256

NATURFÖRHÅLLANDEN OCH NATURVÄRDEN

Kraftigt kuperat naturskogsobjekt i nordöstra delen av Jämtlands län, ett område där skyddade naturskogar i stort sett saknas. Tillsammans med ett näraliggande objekt inom samma fastighet utgör dessa de sista resterna av gammal naturskog i denna del av länet. Omgivande marker består nästan uteslutande av hyggen och yngre skogar och är sedan lång tid tillbaka präglade av hårt drivet skogsbruk. Objektet ligger endast ca 5 km från Rossöns tätort. Berggrunden består av urgraniter och gnejsgraniter med små inslag av gråvacka. Jordart är normalkornig moig morän, i nordöstra hörnet isälvsand. Objektet präglas av stora nivåskillnader, de lägsta partierna ligger ca 210 m.ö.h. och de högsta når nästan 400 m.ö.h..

Utsikt från Bollaberget mot sydost

Området är mycket mosaikartat med en mängd olika naturtyper och biotoper. Det består bl.a. av fyra större berg med hållmarker på topparna och mer eller mindre branta sluttningar, delvis med lodytor, några mindre hållmarker, två tjärnar, mindre vattensamlingar (s.k. lokar), en bäck med helt öppen vatten-

föring och flera mindre med omväxlande öppen - underjordisk vattenföring, några små myrar, delvis skogbevuxna, olika typer av sumpskogar, gransskogar och tallskogar. Två nyare skogsbilvägar går in i området i den södra delen och i anslutning till dessa finns några nyupptagna hyggen. En del träd har lämnats kvar på dessa, främst gammal grov asp. I den sydvästra delen finns även en några hektar stor ungskog (ca 25 år). Nästan mitt i objektet, mellan de stora bergen, finns en vattendelare vilket medför att avvattning sker mot alla fyra väderstrecken. Längs en syd - nordlig linje genom objektet finns flera klapperstensfält, det sydligaste med större block.

Området är tydligt brandpräglad och en del träd har avverkats efter brand. Delvis finns även stubbar efter dimensionsavverkning. Nära östra kanten finns också en kolbotten och i dess närmaste omgivning stubbar efter kolvedshuggning. Modernt skogsbruk har endast förekommit marginellt de sista åren och ca 1/3 av området är s.k. tekniska impediment där allt skogsbruk varit omöjligt.

På hällmarkspartierna och andra högre partier är tall dominerande trädslag. Gammal tall, över 300 år, finns spridd inom objektet, enstaka exemplar även i granbiotoperna. Flertalet gamla tallar uppvisar brandljud. I lägre partier och i bergsslutningarna dominerar gran med en beståndsålder på ca 120 - 150 år, men lokalt finns betydligt äldre exemplar. På flera ställen finns mindre stavagransbestånd. Längs bergsslutningarna är det huvudsakligen successions-skogar med relativt stort inslag av asp, sälk och glasbjörk. Grov - mycket grov asp finns i ovanligt stor mängd på flera ställen. Tornseglare */Apus apus/* observerade i anslutning till aspar med bohål på hygge. Lokalt finns även större anhopningar av sälk. I lägre partier mellan bergen är granskogen av mer eller mindre sumpig karaktär, fräkengranskog - gransumpskog, med lokalt blöta stråk och översilning, underjordisk vattenföring eller öppen vattenföring.

I dessa blötare partier och vid bäckar har habitatarten **lappranunkel** */Ranunculus lapponicus/* påträffats på minst 15 olika ställen väl spridda inom objektet. Habitatarten **skogsrör** */Calamagrostis chalybaea/* är funnen på tre ställen, varav på två tillsammans med lappranunkel. Delvis riklig förekomst med hänglavar. Örtrikare vegetation finns främst i anslutning till bäckar och översilningsmark, samt i några stråk i sydvända slutningar. I övrigt dominerar blåbärstyp, i hällmarkspartier med stort inslag av lingon och lavtyper.

Lappranunkel */Ranunculus lapponicus/*, knärot */Goodyera repens/* och **ullticka** */Phellinus ferrugineofuscus/* är närmast karaktärsarter i objektet. Där finns även gott om skogsfågel. Bl.a. är **tjäder** */Tetrao urogallus/*, järpe */Bonasia bonasia/*, **tretåig hackspett** */Picoides tridactylus/*, **spillkråka** */Dryocopus martius/*, gluttsnäppa */Tringa nebularia/* och lavskrika */Perisoreus infaustus/* noterade.

Dessutom finns bl.a. följande rödlistade arter noterade: **Lämmelporing** (7 tidigare kända fynd i Sverige) */Piloporia sajanensis/*, **ostticka** */Skeletocutis tschulymica/*, **lappticka** */Amylocystis lapponica/*, **veckticka** */Antrodia pulvinascens/*, **rosenticka** */Fomitopsis rosea/*, **violmussling** */Trichaptum laricinum/*, **harticka** */Onnia leporina/*, **rynkskinn** */Phlebia centrifuga/*, **stor aspticka** */Phellinus populicola/*, **doftticka** */Haploporus odorus/*, **doftskinn** */Cystostereum murrarii/*, **gammelgranskål** */Pseudographis pinicola/*.

Övriga signalarter: Lunglav */Lobaria pulmonaria/*, skrovellav */Lobaria scrobiculata/*, stuplav */Nephroma bellum/*, bårdlav */Nephroma parile/*,

korallblylav /*Parmeliella triptophylla*/, vitmosselav /*Icmadophila ericetorum*/, talltagel /*Bryoria fremontii*/, garnlav /*Alectoria sarmentosa*, kött-ticka /*Leptoporus mollis*/, granticka /*Phellinus chrysoloma*/, vedticka /*Phellinus viticola*/, ormbär /*Paris quadrifolia*/, repestarr /*Carex loliacea*/, spädstarr /*Carex disperma*/, korallrot /*Corallorhiza trifida*/, ögonpyrola /*Moneses uniflora*/, trolldruva /*Actaea spicata*/, spindelblomster /*Listera cordata*/, torta /*Cicerbita alpina*/, kärrfibbla /*Crepis paludosa*/, Jungfru Marie nycklar /*Dactylorhiza maculata* ssp./, skogsnattviol /*Platantera bifolia* ssp. *latiflora*/, plattlummer /*Lycopodium complanatum*/, underviol /*Viola mirabilis*/, brudborste /*Circium helenioides*/, fjällskära /*Saussurea alpina*/, grönpyrola /*Pyrola chlorantha*,
Övriga: Kranshakmossa /*Rhytidiadelphus triquetrus*/, mjölkdunört /*Epilobium lactiflorum*/, bergslok /*Melica nutans*/, slåtterblomma /*Parnassia palustris*/, liljekonvalj /*Convallaria majalis*/, norrlandsarv /*Stellaria borealis*/, åkerbär /*Rubus arcticus*/, tickmussling /*Antrodia heteromorpha*/, stinkmussling /*Phyllotopsis nidulans*/, klubbmurkling /*Mitrula paludosa*/.

Vinterhätta/ *Mycena tintinnabulum* Bollsberget

Källor

SKS nyckelbiotopsdatabas.

SVS nyckelbiotopsinventering.

Länsstyrelsen i Jämtlands län: Fältbesök / kompletterande inventering (Bengt Pettersson) 1998.

Foto: Håkan Attergaard

Syfte

Inom de 322 ha som föreslås som naturreservat skall förutsättningar för gynnsam bevarandestatus upprätthållas eller återställas för de arter och naturtyper inom EU:s habitatdirektiv som finns i området. Även andra förekommande arter och livsmiljöer skall inom ramen för naturliga processer och successioner få utvecklas fritt. I de fall där naturliga processer av olika skäl upphört att påverka landskapet skall i vissa delar av området vid behov skötselåtgärder vidtas som återställer saknade strukturer. Inom ramen för bevarandemålen skall också ges möjlighet till friluftsliv och vetenskaplig forskning.

Syftet skall tryggas genom att

- skogsmark och all annan natur lämnas att utvecklas fritt med undantag för områden med skötsel- eller restaureringsbehov enligt skötselplan
- alla andra exploaterande verksamheter undviks
- friluftslivet kanaliseras

BEVARANDESTATUS

Naturtyper och arter enligt EU:s habitatdirektiv

Naturtyp	Areal ha	Bevarandestatus
7140 Fattiga och intermediära kärr	4	Gynnsam
9010 Västlig taiga	220	Gynnsam/Restaurering
9050 Örtrik granskog	9	Gynnsam/Restaurering
91D0 Skogbevuxen myr	8	Gynnsam

Art	Bevarandestatus
1972 Lappranunkel / <i>Ranunculus lapponicus</i>	Gynnsam
1948 Skogsrör / <i>Calamagrostis chalybaea</i>	Gynnsam
A091 Kungsörn / <i>Aquila chrysaetos</i>	Okänd
A104 Järpe / <i>Bonasa bonasia</i>	Okänd
A108 Tjäder / <i>Tetrao urogallus</i>	Okänd
A236 Spillkråka / <i>Dryocopus martius</i>	Okänd
A241 Tretåig hackspett / <i>Picoides tridactylus</i>	Okänd

ÄRENDETS BEREDNING

Bollsberget ingår i ett projekt som till 50% finansieras av EU:s LIFE-fond. Projektet har i huvudsak som mål att skydda sex urskogsreservat i länet och LIFE-fondens medfinansiering gäller bl. a. inköp/intrång och viss initial finansiering av naturvårdsförvaltningen. Området har av länsstyrelsen också föreslagits att ingå i nätverket Natura 2000 (EU:s nätverk av skyddade områden) vilket är en förutsättning för att erhålla pengar ur LIFE-fonden. I samband med detta har kommunen informerats.

I samband med skogsvårdsstyrelsens nyckelbiotopsinventering avgränsades 16,8 ha som nyckelbiotop och 3 ha som objekt med naturvärden.

Det enligt bifogade kartor föreslagna reservatsområdet området har 20010529 förvärvats av naturvårdsfonden.

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Det beskrivna området som avgränsas med en heldragen linje på bifogade karta bör av skäl som ovan nämnts särskilt skyddas och skötas för att bevara och ge möjlighet till utveckling av biologisk mångfald och för att tillgodose behov av områden för friluftslivet. Länsstyrelsen förklarar därför med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken området som naturreservat.

Naturreservatets namn skall vara **Bollsberget**

Inom det planerade reservatet finns en skogsbilväg. Den del av skogsbilvägen som omfattas av reservatsförslaget har efter reservatsbildning ingen skoglig nytta och bör avvecklas. Det grus i vägkroppen som går att återanvända får tas tillvara av den tidigare markägaren

För området skall gälla de föreskrifter enligt 7 kap. 5-6 §§ och 30 § miljöbalken jämfört med 22 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken, vilka anges nedan.

Nedanstående föreskrifter skall inte utgöra hinder för;

- a. åtgärder enligt skötselplan.
- b. att med fordon transportera fällda älgar och björnar ut ur området på ett från naturvårdssynpunkt lämpligt sätt.

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att förfoga över fastigheten inom reservatet

Utöver vad som eljest gäller är det förbjudet att

1. Uppföra byggnad.
2. Anlägga väg.

3. Anlägga luft- eller markledning.
4. Bedriva täkt av berg, sten, grus eller torv.
5. Borra, spränga, gräva, schakta, utfylla eller tippa.
6. Dika, dämna eller vidta vattenreglering.
7. Fälla växande eller döda träd, upparbeta vindfällen/död ved eller utföra annan skogsvårdande åtgärd.
8. Plantera in för trakten främmande växt- eller djurarter.
9. Använda kemiska bekämpningsmedel på land eller i vatten.
10. Framföra motordrivet fordon i terräng.
11. Placera ut saltstenar på fuktig - blöt mark eller i anslutning till källor.

Utan länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att

12. Sprida ut kalk på land eller vatten.
13. Uppföra nya älgstorn.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet, nämligen

1. Utmärkning och information om reservatet.
2. Uppsättning av informationstavlor, eventuell anläggning vandringsled samt eventuell utplacering av vindskydd och eldplatser.
3. Skogliga åtgärder enligt skötselplan för att bibehålla eller utveckla områdets naturvärden.

C. Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet

Utöver vad som eljest gäller är det förbjudet att

1. Elda, förutom på särskilt angivna platser.
2. Framföra motordrivet fordon i terräng inom hela området.
3. Klättra i boträd eller berg eller medvetet uppehålla sig närmare rovfågelbo, lya eller gryt än 100 m.
4. Göra åverkan på mark, block eller växtlighet, torrträd eller annan död ved.
5. Plocka och samla in naturprodukter (t.ex. vedsvampar, lavar och mossor) med undantag för bär och matsvamp.

Utan länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att

6. Företa vetenskapliga undersökningar.

D. Föreskrifter enligt 3 § förordning om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

1. Länsstyrelsen fastställer de föreskrifter om naturvårdsförvaltningen m m som framgår av bifogad skötselplan.

Övrigt

Enligt 27 § verksförordningen skall Länsstyrelsen göra en konsekvensutredning över de föreskrifter som riktar sig mot allmänheten vid bland annat naturreservatsbildning. Länsstyrelsen finner att de aktuella föreskrifterna endast innebär marginell begränsning för allmänheten.

Detta beslut kan överklagas hos Regeringen, Miljödepartementet, se bilaga.

Kungörelsedelgivning skall ske enligt 17 § delgivningslagen.

I handläggningen av detta ärende har förutom undertecknad även länsarkitekt Kaj Wejander och jurist Jon Ericsson deltagit.

Maggi Mikaelsson

Håkan Attergaard

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselområdeskarta
3. Hur man överklagar

Skötselplan för Bollsbergets naturreservat

Syftet med naturvårdsförvaltningen

1. Att säkerställa gynnsam bevarandestatus för de arter och naturtyper som finns i området och vid behov utföra återkommande skötselåtgärder med avsikt att bibehålla eller återställa områdets naturvärden.
2. Ge möjligheter till vetenskapliga studier och rörligt friluftsliv.

SKÖTSEL AV MARK

Delområde A

Beskrivning:

Mosaikartat område bestående av främst av barrnaturskogspartier med varierande lövinslag, bl.a. gammal grov asp, sumpskogspartier med en mindre bäck, en mindre granungskog och några 1990-talshyggen. Delvis finns visst inslag av tall. Området är i varierande omfattning brandpåverkat.

Mål:

Naturliga processer efter brand.

Betydande lövinslag där naturgivna förutsättningar finns.

Riktlinjer:

Bränning av lämpliga delar inom området. Bränning bör ske i flera etapper med lämplig periodicitet. Visst virkesuttag (främst gran) kan lokalt vara nödvändigt före bränning. I värdefulla eller utvecklingsbara lövträdsmiljöer där bränning av olika skäl inte är möjlig kan bränning ersättas med selektiv röjning av främst yngre gran. Befintliga naturvärden ska så långt som möjligt beaktas.

Delområde B

Beskrivning:

Sumpskogsparti omgivet av mindre hygge upptaget under 1990-talet.

Mål:

Gynna naturlig förnygring av främst tall och löv. Befintliga naturvärden skall i största möjliga utsträckning bibehållas.

Riktlinjer:

Bränning alternativt viss selektiv röjning.

Delområde C

Beskrivning:

Större delen av reservatet utgörs av en mosaikartad blandning av brandpräglad barrnaturskog med varierande lövinslag, hållmarker och bergbranter, sumpskogspartier samt några mindre bäckar och ett par tjärnar. Området domineras av tall i högre partier och gran i lägre delar.

Mål:

Urskog. Områdets karaktär och naturvärden skall i största möjliga utsträckning bibehållas.

Riktlinjer: Inga åtgärder.

En mer detaljerad skötsel- bränningsplan kommer att tas fram efter hand.

KVALITETSMÅL OCH UPPFÖLJNING

Delområde A och B: Lövträdsandel motsvarande minst dagens nivå. Delvis naturlig förnygring.

Delområde C: Utveckling mot urskogstillstånd.

Ett program för miljöövervakning kommer att utarbetas där bevarandestatusen på de inom området förekommande EU-habitaten och EU-arterna skall följas upp. Miljökontrollen får utvisa om det finns behov av att gå in med skötselåtgärder.

ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV

Tillgänglighet och friluftsanordningar

Mål:	Rörligt friluftsliv skall kunna bedrivas. Friluftslivets intresse skall underordnas intresset att bevara naturkvaliteterna.
Åtgärder:	Informationstavlor, anläggning av vandringsled och utplacering av vindskydd, enklare parkeringsplats.

Renhållning

För renhållning i terrängen svarar naturvårdsförvaltaren.

Utmärkning

Reservatet skall utmärkas enligt svensk standard och enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

Ekonomisk utredning

Framställning av skyltar	28 400 kr (LIFE-fonden svarar för 14 200 kr)
Parkeringsplats	10 000 kr (LIFE-fonden svarar för 5 000 kr)
Vandringsled	50 000 kr (LIFE-fonden svarar för 25 000 kr)

Bord, bänkar	15 000 kr (LIFE-fonden svarar för 7 500 kr)
--------------	--

Utmärkning av reservatsgräns	20 000 kr
------------------------------	-----------

Årliga kostnader

Tillsyn	5 000 kr
---------	----------

Naturvårdsverket finansierar naturvårdsförvaltningen.

Delar av initialkostnaderna finansieras av EU:s LIFE-fond.